

УДК 747

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

АБИЗОВ Вадим

Київський національний університет технологій і дизайну, Україна

Надано результат и дослідження проблеми формування гармонійного довкілля на засадах сталого розвитку та захисту інтересів майбутніх поколінь. Метою цього дослідження стала спроба визначити на основі аналізу сучасних чинників і умов перспективні напрями та завдання розвитку дизайну і архітектури, які наводяться згідно з наступними ієрархічними рівнями: соціальний, містобудівний, екологічний, типологічний (об'єктний), технічний, організаційно-економічний. Проведене дослідження сприятиме ефективності подальших досліджень й створенню різноманітних концепцій та буде корисним як для теорії, так і для практики архітектури та дизайну.

Ключові слова: *дизайн, архітектура, середовище, перспективні напрями розвитку.*

ВСТУП

Природні катаклізми, що останнім часом все частіше вибухають, служать нам грізним попередженням. Адже не Земля належить людині, а людина Землі. У зв'язку з цим якісно нові проблеми і завдання треба вирішувати в архітектурі і дизайні: забезпечити розвиток сприятливого і гідного середовища існування сучасної людини, наведеного в гармонію з природним оточенням і рівновагою планети. Різноманітні аспекти вирішення цих проблем, спрямовані на відповідне формування та розвиток архітектурного середовища для наступних поколінь, знаходять відображення в багатьох дослідженнях і такому понятті як «сталий розвиток» [1-4]. Сталіи розвиток (англ. Sustainable development) — загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Як сформулювала визначення сталого розвитку у своїй доповіді Комісія Брундтланд, це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [4].

Основні засади діяльності в архітектурі та дизайні в сучасних умовах можуть бути висловлені в такому документі як *хартія*. Автора цих тез двадцять років тому було удостоєно першої премії та «Золотої

Каріатиди» в творчому конкурсі Української академії архітектури за концепцію хартії прийдешнього століття [5], деякі положення якої з відповідними сьогоденню редакційними уточненнями та доповненнями наводяться нижче.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Потреба забезпечення екологічного балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі обумовлює необхідність студіювання перспективних напрямів розвитку дизайну архітектурного середовища, спроба визначення яких і є предметом даного дослідження.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

В основу проектно-будівельної галузі нашого століття мають бути покладені три принципи: планетарність подолання негативних наслідків урбанізації; екологічність містобудування, архітектури та дизайну; справжня людність архітектурно-дизайнерської діяльності. Виходячи з них, а також аналізу сучасних чинників і умов формування об'єктів містобудування та дизайну [1] уявляється можливим сформулювати основні напрями (засади) та завдання розвитку архітектури та дизайну у відповідності до таких ієрархічних рівнів: соціальний, містобудівний, екологічний, типологічний (об'єктний), технічний, організаційно-економічний.

Соціальний рівень.

1. Надання людині широкої свободи вибору повноцінного середовища та архітектурно-просторових форм проживання, адекватних життєвим потребам і рівнями доходів різних соціальних груп населення.
2. Забезпечення людини гідним його житлом з необхідним мінімумом санітарно-гігієнічних зручностей для соціально незахищених верств населення.
3. Створення умов життєдіяльності та відповідних принципів забудови, що виключають соціальну сегрегацію різних груп населення.

Містобудівний рівень

1. Здійснення ефективного управління розвитком середовищних систем на основі принципів сталого розвитку. Забезпечення комплексного сталого розвитку населених пунктів та відмова від їх жорстких кордонів з урахуванням створення умов для поетапної екологічної регенерації виснажених індустрією територіальних ресурсів.
2. Створення гармонійного архітектурного середовища з встановленням розумної відповідності та рівноваги у розташуванні промислових, житлових і громадських будівель з урахуванням історико-культурної спадщини та природного оточення. Пріоритет пішохода перед будь-якими, в тому числі надсучасними засобами транспорту з просторовим розділенням рівнів їх руху.

3. Забезпечення раціональної забудови житлових поселень і утворень, що враховує потреби різних соціальних груп населення, з раціональним наближенням об'єктів сфери обслуговування до споживача. Ефективне використання форм та прийомів забудови, що відбиває не тільки матеріально-побутові, але й соціально-культурні та духовні потреби суспільства.

Екологічний рівень

1. Всебічне зниження енергоспоживання, зокрема невідновлюваних видів енергії, шляхом застосування ефективних інженер-технічних, транспортних і архітектурно-будівельних систем.

2. Використання відновлюваних природних ресурсів, мінімізація і утилізація будівельних, побутових та інших відходів з забезпеченням рециркуляції та утилізації відпрацьованих матеріалів.

3. Створення «екологічно чистого» мікроклімату житлових поселень і утворень згідно зі сталим розвитком містобудівних систем і забезпечення органічного вписування нових об'єктів будівництва в існуюче природне і архітектурне середовище.

Типологічний (об'єктний) рівень

1. Створення різноманітних форм архітектурно-просторової і конструктивної організації будівель, що найбільш повно відповідають соціальним і економічним потребам різних верств населення з урахуванням історико-культурних і архітектурно-містобудівних традицій.

2. Широке застосування принципів і прийомів гнучкого планування, що забезпечують адаптацію та розвиток будівель у часі і просторі у відповідності до постійно мінливих вимог і умов їх експлуатації. Врахування наступних структурних змін об'єктів дизайну і містобудування із забезпеченням раціональної відповідності необхідних резервів адаптації та пов'язаних з цим витрат.

3. Формування багатофункціональних структур житлових комплексів та утворень, які передбачають інтеграцію різних функцій з максимальним наближенням до людини об'єктів обслуговування й дозвілля. Включення в структуру житла інформаційних систем нового типу.

Технічний рівень

1. Розвиток екологічно чистої будівельної індустрії, високомеханізованого і автоматизованого будівництва, що виключають примат фінансових і виробничих інтересів над індивідуальними і естетичними потребами людини. Впровадження найбільш ефективних і довговічних нових і традиційних будівельних матеріалів і технологій.

2. Удосконалення діючих і впровадження нових архітектурно-будівельних систем з урахуванням комплексної ув'язки архітектурних, конструктивних і технологічних рішень та вибором оптимальних технічних параметрів, що забезпечують широкі функціонально-

планувальні й формотворчі можливості з використанням прогресивних технологій та інновацій в дизайні та будівництві. Застосування комбінованих будівельних систем, що відповідають конкретним умов середовища і можливостям індустріальної бази з використанням місцевих матеріально-сировинних ресурсів, та відходів промисловості.

3. Впровадження нових архітектурно-конструктивних, інженерно-технічних і регульованих біонічних форм освоєння важкодоступних поверхонь Землі, а також позаземних просторів шляхом використання нових способів і засобів, в тому числі невідомих сучасній фізиці.

Для повноцінної реалізації означених завдань необхідні дієва організація та управління комплексним облаштуванням територій населених пунктів. Основними напрямками і завданнями **організаційно-економічного рівня**, що охоплює всі наведені вище рівні, можуть бути наступні:

1. Науково-методичне обґрунтування і забезпечення комплексного формування населених пунктів з урахуванням цінних і інвестиційно-привабливих територій.

2. Ув'язка питань проектування та дизайну архітектурного середовища зі стратегічним плануванням і вирішенням соціально-економічних завдань розвитку поселень, ефективним менеджментом створення і реалізації проектів облаштування територій та житлово-цивільних структур.

3. Створення та забезпечення ефективної співпраці державного та приватного секторів в інвестиційних процесах з повноцінною участю всіх зацікавлених сторін і широкомасштабним залученням приватного капіталу на взаємовигідних умовах як для місцевих органів влади, так і комерційних структур.

Безумовно в одній публікації всі ці гострі проблеми створення архітектурного середовища висвітлити неможливо. Кожна з викладених вище позицій може бути предметом окремої дискусії.

ВИСНОВКИ

Виявлення основних напрямів розвитку дизайну середовища на основі структурного аналізу різноманітних сучасних умов і чинників, що обумовлюють сталий розвиток, є важливим для всебічного розуміння феномену архітектурного середовища та буде корисним як для теорії, так і для практики архітектури та дизайну. В цьому контексті перспективи розвитку дизайну середовища доцільно розглядати у відповідності до таких ієрархічних рівнів: соціальний, містобудівний, екологічний, типологічний (об'єктний), технічний, організаційно-економічний.

Такий методологічний підхід допоможе створити цілісний погляд на створення архітектурного середовища, дозволить систематизувати існуючі знання та концепції, сучасну практику та перспективи засобів і способів його формування та розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Vadym Abyzov. Modern Conditions and the Impacts of the Creation of Architectural Environment. // Materials Science & Engineering – IOP (Volume 245) World Multidisciplinary Civil Engineering-Architecture-Urban Planning Symposium - WMCAUS 12–16 June 2017, Prague, Czech Republic Published online: 4 November, Bristol, 2017
2. Vadym Abyzov. Typological, Systematic and Structural Principles of Forming a Recreational Environment. Housing Environment, - Cracow University of Technology, 2016. - №16.
3. Lucian Kamionka. Projektowanie zrównowazone – próby okreslenia parameterów. Projektowanie zrownowazone jako paradygmat kształtowania przestrzeni w XXI wieku. Monografia. - Architektura 3, Politechnika Świętokrzyska, Kielce, 2016.
4. Butlin John. Our common future. By World commission on environment and development. (London, Oxford University Press, 1987, pp.383 £5.95.). // Journal of International Development (en) 1 (2).
5. Вадим Абызов. Хартия архитектуры. Идеи нового столетия // Наша эпоха. – 2002. - № 1.

ABYZOV V.

PERSPECTIVE TRENDS OF ARCHITECTURAL ENVIRONMENT DESIGN DEVELOPMENT

The results of research of the formation of a harmonious environment on the basis of sustainable development and protection of the interests of future generations are presented. The purpose of this study was to determine, basing on the analysis of modern factors and conditions, perspective directions and tasks of design and architecture development, which are presented in accordance with the following hierarchical levels: social, urban, ecological, typological (object), technical, organizational and economic. The conducted study will contribute to the effectiveness of further researches and the creation of the variety of concepts and will be useful both for theory and for the practice of architecture and design.

Key words: design, architectural environment, perspective trends of development.